

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

07 decembrie 2015

VO nr. 107

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu articolul 73 din Constituția Republicii Moldova și articolul 47 din Regulamentul Parlamentului se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea Legii nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social.

Se anexează:

1. Proiectul legii (2 file);
2. Nota informativă (14 file);
3. Anexa (2 file).

Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova

Vladimir ODNOSTALCO

08 12 494 15

Lege

cu privire la modificarea și completarea

Legii Nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social

Parlamentul adoptă prezenta lege organică:

Articol unic. În legea Nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 179 din 30.09. 2008, (în continuare Legea nr. 133), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La art. 3 textul:

„venit lunar minim garantat al familiei – nivelul minim calculat al venitului lunar garantat de stat unei familii”

se va înlocui cu textul:

„venit lunar minim garantat al familiei – nivelul minim al venitului lunar garantat de stat unei familii, calculat în baza prevederilor legale, care acoperă minimul de existență prin acordarea ajutorului financiar lunar de asistență socială”

2. Articolul 5 alin. (1) al legii se va completa cu puncte noi, după cum urmează:

g) Angajații din sfera bugetară a căror venit global mediu lunar al familiei raportat la numărul de membri ai familiei este sub valoarea minimului de existență per persoană;

h) Familiile cu trei și mai mulți copii minori, a căror venit global mediu lunar al familiei raportat la numărul de membri ai familiei este sub valoarea minimului de existență per persoană.

3. La art. 15¹ alin. (2) al Legii textul:

„modul de stabilire și de plată a acestuia sînt stabilite de Guvern”

se va înlocui cu textul:

„se va calcula conform formulei de calcul, după cum urmează:

$$AS_{cce} = V_{gce} - C_{pce}$$

unde

AS_{cce} – ajutorul social pentru consumul de energie pe perioada rece a anului

V_{gce} - Valoarea globală a consumului de energie al gospodăriei casnice/familiei supus compensațiilor la acordarea ajutorul social pentru consumul de energie pe perioada rece a anului, exprimat în valoare monetară (lei MDL),

unde

$$V_{gce} = V_{cet} + V_{cee}$$

* La calculul ajutorului social, **V_{gce}** trebuie să fie $\leq P_{gce}$.

P_{gce} - Plafonul global al consumului de energie al gospodăriei casnice/familiei supus compensațiilor la acordarea ajutorul social pentru consumul de energie pe perioada rece a anului – exprimat în valoare monetară (lei MDL), calculat conform valorii facturilor pentru consumul de energie electrică, termică și gaze naturale

$$P_{gce} = (V_{pet} + V_{pee}) \times N_{mf}$$

unde

V_{pet} (valoarea de plafon a energiei termice) - valoarea monetară a 1,85 Gkal, conform facturii prezentate de beneficiar, și/sau echivalentul acestuia în cărbune, gaze naturale, biocombustibili (per sezon de încălzire)

V_{pee}(valoarea de plafon a energiei electrice) - valoarea monetară 123 Kwt/h conform facturii prezentate de beneficiar și/sau echivalentul acestuia în cărbune, gaze naturale, biocombustibili (per lună)

N_{mf} - numărul membrilor de familie

C_{pce} – capacitatea de plată a familiei pentru consumul de energie, se va calcula în baza formulei:

$$C_{pce} = (V_{m1} + V_{m2} + V_{m3} + \dots + V_{mx}) \times K_{0,2}$$

V_{m1}, V_{m2}, V_{m3} ... V_{mx} – sunt valorile monetare ce reprezintă venitul fiecărui membru de familie, la formarea venitului global al familiei (conform prevederilor art. 8 alin.(1) a Legii Nr. 133).”

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea

Legii Nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social

Locul actului în sistemul legislației autohtone. Reducerea sărăciei constituie una dintre prioritățile-cheie ale țării noastre în contextul *Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova 2020*. Sărăcia continuă să afecteze categoriile tradițional vulnerabile ale populației: familiile care depind de activitățile agricole, persoanele în etate, persoanele fără studii și aptitudini profesionale, gospodăriile numeroase și cele formate din mulți copii.

Reducerea sărăciei reprezintă obiective relevante asumate în multiple documente strategice, cu toate că protecția socială este o obligație asumată de către stat prevăzută și în Constituția Republicii Moldova. În acest context facem referință la obiectivele asumate de Guvernul Republicii Moldova prin semnarea *Declarației Mileniului din anul 2000*, în special obiectivele cu referință la reducerea sărăciei și foametei. Totuși, în condițiile unei rate a sărăciei de 34,6 % cea mai vulnerabilă categorie a populației s-au dovedit a fi familiile cu 3 și mai mulți copii, deși obiectivele prevăzute pînă la finele anului 2015 prin semnarea documentelor strategice nu au fost asumate nici pentru o categorie socială a populației.

Un impact esențial asupra reducerii nivelului de sărăcie l-au avut prestațiile sociale alocate după o formulă care permite orientarea mult mai precisă a resurselor financiare spre persoanele sărace, reglementate prin prevederile Legii Nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social. Prestațiile/ajutoarele sociale prevăzute prin Legea Nr. 133 la care se aplică mecanisme de determinare a eligibilității solicitantului prin testarea veniturilor sunt: ajutorul social și ajutorul pentru perioada rece a anului. Ajutoarele materiale din cadrul Fondului Republican de Susținere a Populației (FRSSP) reprezintă unul din mecanismele aliorii celor prevăzute în Legea Nr. 133 în realizarea obiectivelor de asistență socială în vederea atenuării sărăciei și promovării incluziunii sociale a persoanelor defavorizate.

Proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea Legii Nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social vine să completeze și să ajusteze prevederile legale cu referință la acordarea ajutoarelor sociale, astfel încât persoanele dezavantajate cu un venit mai mic față de valoarea minimumului de existență, la cerere, să beneficieze de ajutorul social care să-i acopere necesitățile elementare de consum.

Avînd în vedere ultimele schimbări de conjunctură în sectorul energetic, soldate cu majorarea tarifelor la energia electrică, gaze naturale, energie termică și alte servicii comunale, dar și disputele create în societate pe marginea subiectului majorării tarifelor în raport cu veniturile populației, considerăm oportună asumarea de către stat a diferențelor dintre valoarea facturilor pentru consumul de energie ale gospodăriilor casnice și capacitatea de plată a populației, pentru unele categorii sociale ale populației prevăzute în Legea Nr. 133 cu modificările și completările ulterioare, cu aplicarea unui plafon global al consumului de energie al gospodăriei casnice/familie supus compensațiilor la acordarea ajutorul social pentru consumul de energie pe perioada rece a anului, identificate în baza consumului mediu per persoană a energiei electrice și termice.

Creșterea cheltuielilor bugetare pentru acoperirea compensațiilor destinate consumului de energie a unor gospodării casnice, selectate conform unor criterii sociale clasice, vor spori nivelul de responsabilitate socială, atît la nivelul Administrației Publice Centrale, cît și a Administrației Publice Locale, inclusiv prin monitorizare și control al sectorului energetic în evitarea majorărilor artificiale de costuri reflectate în tarife. Și asta pentru că veniturile medii estimate anterior perioadei de majorare a tarifelor s-au transformat în venituri derizorii ale populației ulterior majorării acestora din urmă. Indicatorii economico-sociali care caracterizează nivelul de trai al populației s-au înrăutățit considerabil la care ne vom referi cu argumentări concrete în continuare.

În acest context vom propune o nouă abordare a problematicii ce ține de compensarea consumului de energie, avînd la bază capacitatea de plată a

populației, bugetul global al gospodăriei casnice, valoarea monetară a consumului pe gospodărie casnică, cota medie a consumului de energie și/sau alte servicii comunale în structura cheltuielilor gospodăriei casnice.

Argumentarea necesității completării și modificării actelor normative în vigoare. În ultimii ani transformările sociale pe fundalul crizei economico-financiare, se răsfrâng asupra tuturor domeniilor și segmentelor sociale ale populației, avînd efecte de dezechilibru și chiar de agravare a situației sociale ale țării. Problemele sociale avansează din bugetele austere a gospodăriilor casnice dar și din pierderea spiritului protecției sociale din partea guvernării, demonstrat prin lipsa de control asupra stabilității monetare, majorare continuă a prețurilor la mărfurile de consum, precum și la tarifele pentru energie electrică, gaze naturale, energie termică, apă și canalizare și alte servicii de întreținere a locuințelor populației.

În contextul celor menționate ne vom referi la cîteva aspecte sociale precum nivelul veniturilor populației și consumului acestora, accesibilitatea la servicii comunale, alte aspecte ce țin de elementarul vieții și existenței segmentelor sociale ale populației.

Veniturile salariale derizorii, menținute din austeritatea dezvoltării economice a țării, demonstrează capacitatea redusă de consum. Iar realitatea anului 2015 în condițiile devalorizării monedei naționale, creșterii prețurilor la mărfuri și servicii precum și majorării tarifelor pentru energie electrică, termică și alte servicii comunale, generează disconfort simțitor în distribuția veniturilor populației la acoperirea tuturor cheltuielilor de consum. Din datele tabelului 1, printr-o analiză comparativă observăm că ne aflăm în topul austerității veniturilor salariale la nivelul țărilor membre a CSI, ocupînd locul III în acest sens, fără schimbare de situație pe parcursul anilor 2012-2014.

Rata șomajului continuă să se mențină la valoarea de 8,5% (în rîndul bărbaților – 11,2% și a femeilor – 5,7%) cu disparități semnificative între rata

șomajului în mediul urban (9,2%) și cel rural (7,8%). Numărul șomerilor conform definiției Biroului Internațional al Muncii (BIM) a fost de aproximativ 98 mii persoane.

Tabelul 1. Cîștigul salarial mediu lunar raportat la rata de schimb medie anuală a monedelor naționale față de EURO, în euro

	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Azerbaidjan	104,7	226,8	265,7	311,9	331,8	393,2	408,0	427,8
Armenia	91,3	194,1	189,3	206,9	208,4	219,1	269,3	287,2
Belarus	172,8	285,0	246,4	303,8	236,0	341,1	427,7	457,8
Kazahstan	106,9	205,9	343,5	327,4	395,1	441,1	528,3	540,1	508,3
Kîrgîzstan	51,0	100,2	102,8	117,7	144,7	177,5	176,2	172,4
Rep. Moldova	35,5	84,0	165,4	177,0	184,3	184,5	217,6	219,4	219,5
în lei	407,9	1319	2530	2748	2972	3042	3386	3765	4090
Rusia	85,3	242,7	474,9	422,3	506,5	571,8	666,7	704,8	644,0
Tadjikistan	21,5	45,8	49,1	60,5	68,7	90,6	111,2	124,5
Ucraina	45,8	126,2	234,3	176,1	213,0	236,2	293,9	307,4	221,9

În sfera bugetară, cîștigul salarial mediu a constituit în luna martie curent 3 993,0 lei (+15,0% față de martie 2014). În sectorul economic (real) cîștigul salarial în martie a înregistrat 4 568,1 lei (+11,5% față de martie 2014), ceea ce nu constituie nici 50% din veniturile ce ar acoperi un trai decent (estimare a experților independenți angajați pentru ultimul Raport efectuat cu susținerea Confederației Sindicatelor din Moldova).

Austeritatea veniturilor salariale este demonstrată și prin mărimea contribuției salariale la formarea veniturilor totale disponibile ale populației în valoare de 745,15 lei sau circa 33 Euro. Și asta în condițiile în care plățile salariale reprezintă cea mai importantă sursă de venit a populației (cu o contribuție de 40,2% din veniturile totale disponibile în trimestrul I al anului 2015) (BNS), fiind

în scădere cu 1,4% față de contribuția plăților salariale în veniturilor totale disponibile în anul 2014.

În condițiile asumării Guvernului, a ajustării caracteristicilor, punctajului aferent și pragului pentru evaluarea bunăstării familiei potrivit nivelului de trai al populației, conform Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014-2016, nivelul salariilor rămîne a fi unul ce nu asigură securitatea socială a populației, iar nivelul actual al salariului minim, calculat sub nivelul minimului de subzistență, nici măcar nu tinde spre o garanție socială a populației.

Sistemul de pensii din Republica Moldova este în colaps din cauza emigrării în masă a populației cu vîrsta aptă de muncă, a ratei înalte a economiei tenebre și a fenomenului de angajare informală. Raportul dintre contribuabili la sistem și beneficiarii de pensii a coborît pînă la 1,2 pentru anul 2014, deși nivelul minim admisibil, conform practicilor internaționale, este de 4 contribuabili la 1 pensionar. Locul II în topul austerității ce caracterizează mărimea pensiilor în Republica Moldova față de alte state CSI, poate fi observat analizînd datele din tabelul 3.

Tabelul 2. Mărimea medie a pensiei , în EURO

(comparativ pentru luna decembrie)

	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Azerbaidjan	...	26,1	84,9	87,3	106,9	142,7	146,5	158,2	182,1
Armenia	8,7	18,4	49,1	45,2	56,3	54,3	55,8	52,0	62,0
Belarus	33,2	82,9	126,6	104,6	147,2	87,1	166,3	168,7	183,8
Kazahstan	29,5	64,2	88,9	86,9	115,3	148,6	154,2	157,9	170,6
Kîrgîzstan	...	13,3	22,4	28,9	38,1	86,1	100,1	95,8	93,4
Moldova	7,4	25,2	43,9	44,0	50,4	51,2	59,9	56,8	57,3
în lei									
Rusia	31,5	74,2	109,7	142,4	188,4	198,7	227,7	223,2	159,3
Tadjikistan	...	7,2	19,0	14,4	21,2	24,7	28,9	34,7	35,7
Uzbekistan	93,3	104,6	109,1	135,3
Ucraina	16,6	68,1	82,8	87,3	106,1	118,8	135,7	134,7	...

De necesitatea indexării pensiei în baza creșterii prețurilor de consum, care în mod normal trebuie să aibă loc de două ori pe an, nu se ține cont, în situația în

care pensiile privilegiate, de exemplu pentru foști funcționari de guvern, judecători, aleși locali etc., au luat amploare anume în această perioadă, în care s-a încălcat principiul echității sociale și chiar bunul simț. Acest fapt a generat pierderea încrederii din partea cetățenilor țării în actuala guvernare.

Analizând cheltuielile medii lunare de consum ale populației în trimestrul I, 2015 ce au constituit în medie 1 913,1 lei pe o persoană, în situația în care veniturile disponibile ale populației au constituit în medie pe o persoană lunar 1 853,6, raportând cheltuielile la venituri, observăm că fiecare persoană acumulează datorii din consum (circa 60 lei lunar). Acest fapt se argumentează prin analiza concomitentă a datelor din tabelele 1 și 3, prin care se demonstrează, că în condițiile unei „stabilități” al câștigului salarial mediu, indicii prețurilor de consum sunt în permanentă schimbare.

Dacă facem referință la **structura medie a cheltuielilor populației**, pentru anul 2014, destinată acoperirii necesarului de consum, cea mai mare parte a cheltuielilor este destinată consumului alimentar (43,8%), urmată de **întreținerea locuinței (18,9%)**, îmbrăcăminte și încălțăminte (10,6%), îngrijire medicală și sănătate (5,6%), transport (4,3%), comunicații (4,3%), dotarea locuinței (3,5%).

Tabelul 3. Indiciile prețurilor de consum la mărfuri alimentare și nealimentare și servicii

(luna decembrie a anului respectiv față de luna decembrie a anului precedent; în procente)

	Azerbaidjan	Armenia	Belarus	Kazahstan	Kîrgîzstan	Moldova	Rusia	Tadjikistan	Ucraina
Toate mărfurile și serviciile									
2011	105,6	104,7	208,7	107,4	105,7	107,8	106,1	109,3	104,6
2012	99,7	103,2	121,8	106,0	107,5	104,1	106,6	106,4	99,8
2013	103,5	105,6	116,5	104,8	104,0	105,2	106,5	103,7	100,5
2014									
Servicii									
2011	105,1	102,9	164,9	107,3	111,1	111,6	108,7	109,2	...
2012	100,4	102,1	136,1	109,3	109,8	103,0	107,3	109,6	...
2013	104,2	109,7	139,1	108,0	106,3	102,9	108,0	100,8	...
2014									

Cu referință la **minimul de existență**, Biroul Național de Statistică informează că pentru anul 2014 mărimea minimului de existență a constituit în

medie pe lună pentru o persoană 1 667,7 lei, fiind în creștere față de anul 2013 precedent cu 3,7%.

Tabelul 4. Valoarea minimului de existență în 2014, medii lunare pe o persoană, lei

	Total populație	Populația aptă de muncă	Bărbați în vîrstă aptă de muncă	Femei în vîrstă aptă de muncă	Pensio-nari	Copii	inclusiv în vîrstă de:		
							pîna la 1 an	1-6 ani	7-17 ani
Total	1667,7	1767,3	1913,2	1611,4	1390,9	1582,8	608,2	1363,4	1786,4
Orașe mari	1801,7	1887,4	2048,8	1732,7	1511,1	1719,9	691,2	1503,3	1942,4
Orașe mici	1656,4	1745,8	1887,1	1597,2	1387,0	1595,9	630,6	1395,0	1792,3
Sate	1618,0	1721,1	1866,0	1557,5	1347,6	1540,3	577,4	1311,9	1742,5

În funcție de categorii de populație și mediu de reședință, constatăm diferențe semnificative privind valoarea minimului de existență. Astfel, valoarea maximă a minimului de existență revine populației în vîrstă aptă de muncă – 1 767,3 lei, și în special bărbaților – 1 913,2 lei comparativ cu 1 611,4 lei în cazul femeilor. Pentru populația din orașe mari (mun. Chișinău și Bălți) – 1 801,7 lei sau cu 8,8% mai mult comparativ cu alte orașe – 1 656,4 lei și cu 11,3% mai mult comparativ cu mediul rural – 1 618,0 lei.

Analiza comparativă a minimului de existență calculat în Republica Moldova, față de țările CSI, estimat în euro este de valoare medie, fiind unul superior față de cel din Kazahstan de exemplu, unde cîștigurile medii salariale sunt de 6,33 ori mai mari, iar nivelul mediu al pensiei lunare de 2,13 ori mai mare. Coraportul dintre nivelul mediu ale surselor de venit și minimul de existență în Republica Moldova față de alte state poate fi identificat prin analiza datelor din tabelele 1, 2 și 5, fiind de fapt calificat unul de austeritate, care plasează Republica Moldova în topul austerității după Tadjikistan.

Tabelul 5. Minimul de existență (în mediu pe lună a anului) în EURO

	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Azerbaidjan	57,9	75,3	81,8	87,2	106,9	111,3	120,3
Belarus	54,3	72,2	62,4	68,7	58,9	76,6	86,5	99,2

Kazahstan	36,8	46,1	69,8	61,6	68,7	78,7	87,7	88,0	80,1
Kîrgîzstan	27,3	35,9	66,5	54,5	57,4	68,1	71,8	71,5	69,9
Moldova	35,9	48,8	89,5	76,5	85,2	91,2	96,9	96,3	87,6
în lei	413	766	1368	1188	1373	1503	1508	1612	1627
Rusia	46,5	85,6	126,1	116,8	137,5	155,8	163,0	172,8	159,5
Ucraina	53,7	66,2	78,8	59,0	80,2	82,0	101,2	104,9	75,0

Vorbind de **minimul de existență al pensionarilor acoperit de nivelul pensiilor**, constatăm o stare de dezastru în care se află această categorie socială: actualmente valoarea medie a pensiei lunare constituie 1 084,60 lei, și acoperă în proporție de doar 78% minimul de existență stabilit pentru pensionari. Deși acest minim de existență estimat la 1 310 lei este unul inacceptabil în situația când prețurile în mediu s-au majorat doar de la începutul anului 2015 pînă la sfîrșitul lunii septembrie curent în mediu cu 8,5 %.

Cu referință la altă categorie socială – mamele cu copii, menționăm că în condițiile în care indemnizațiile lunare pentru îngrijirea copiilor în vîrstă de pînă la 3 ani constituie în medie 1 070,3 lei pentru persoanele asigurate, aceste plăți acoperă valoarea minimului de existență pentru copiii în vîrstă de 1-6 ani în proporție de 78,5%. În cazul persoanelor neasigurate mărimea indemnizațiilor lunare pentru îngrijirea copiilor (400 lei) asigură doar 29,3% din necesarul minim pentru copiii în vîrstă de 1-6 ani.

Mărimea venitului lunar minim, garantat prin prestația de ajutor social, nu asigură ieșirea din sărăcia absolută, ci doar din sărăcia extremă. În 2013 venitul lunar minim garantat (VLMG) a fost stabilit la nivelul a 640 de lei pentru perioada ianuarie – octombrie și în mărime de 680 de lei începînd cu 1 noiembrie. Această sumă depășește valoarea pragului sărăciei extreme cu circa 5% (647 lei comparativ cu 680 lei), însă este mai mică decît valoarea pragului sărăciei absolute cu 43% (1 196 lei comparativ cu 680 lei). Astfel, prin ajutorul garantat de 680 lei, statul permite gospodăriilor sărace să-și asigure doar un minim necesar de produse alimentare, dar nu și un venit minim adecvat care le-ar permite accesul la alte bunuri și servicii necesare unui nivel de trai decent, inclusiv plata serviciilor

comunale, tarifele cărora sunt în continuă creștere. Totodată, utilizarea în politicile de asistență socială a valorii de 680 lei drept valoarea venitului lunar minim garantat nu este suficient de argumentă, luând în considerare faptul că doar 0,3% din populație realizează venituri mai mici decât această valoare. Pentru a asigura ieșirea din sărăcie a persoanelor vulnerabile, sunt necesare politici de ajustare a venitului minim garantat la nivelul minimului de existență.

Tabelul 6. Distribuția ajutorului social familiilor defavorizate

Anul	Numărul de familii care au beneficiat de cel puțin o plată	Prestația medie, lei	Suma calculată, mil. lei	VLMG
2012	78063	730	383	640
2013	57342	730	Cca 243	640 ≤ octombrie 680 ≥ noiembrie
2014	58815	652	Cca 227	680 ≤ octombrie 720 ≥ noiembrie
2015 (9 luni)	62227	704	Cca 318	720 ≤ martie 765 ≥ aprilie

O componentă a ajutorului social cu impact semnificativ asupra sărăciei este **ajutorul pentru perioada rece a anului (APRA)**. Această prestație socială are menirea de a susține familiile defavorizate și familiile cu venituri mici, în legătură cu costurile mari ale resurselor energetice în perioada rece a anului. În anul 2013 mijloacele distribuite prin această prestație au constituit 82,0 mil. lei, de care au beneficiat circa 116 mii familii unice. Ca și ajutorul social, ajutorul pentru perioada rece a anului reprezintă o plată socială eficientă, fiind orientată preponderent spre cei săraci. Circa 62% din suma alocată pentru acest ajutor este orientată spre persoanele sărace. Ajutorul pentru perioada rece a anului a redus rata sărăciei în medie cu 1 punct procentual. În perioada noiembrie 2014-martie 2015 cuantumul APRA a constituit 250 lei/lună. În 2014 au fost înregistrate 140 mii de familii beneficiare, iar în 2015 – 133 mii familii beneficiare de APRA.

Tabelul 7. Distribuția ajutorului pentru perioada rece a anului

Anul	Numărul de familii care au beneficiat de cel puțin o plată	Prestația medie, lei	Suma calculată, mil. lei	VLMG APRA
2012	Cca 120 000	11-12-200	83,7	$640 \cdot 1,4 = 896$
2013	Cca 116 000	01-03-200 11 - 250	73,1	$640 \cdot 1,6 < \text{noiembrie}$ $680 \cdot 1,6 = 1\,088$
2014	Cca 140 000	250	108,6	$680 \cdot 1,6 = 1\,088$ $\geq \text{noiembrie 2014}$ $720 \cdot 1,6 = 1\,152$
2015 (9 luni)	Cca 133 000	250	91,9	$720 \cdot 1,6 = 1\,152$ $\geq \text{aprilie 2015}$ $765 \cdot 1,6 = 1\,224$

În scopul identificării capacității de plată a serviciilor comunale ale populației, este oportună și analiza aspectelor ce țin de structura bugetelor gospodăriilor casnice, atât la partea de venituri, cât și la complexitatea/componența cheltuielilor.

Referindu-ne la componența veniturilor, menționăm că în Republica Moldova se evidențiază dependența destul de sporită a populației față de plățile sociale, cu 22,5%, ocupînd în acest sens locul III în top după Rusia și Belarus. Mediul investițional defavorizant, dar și nivelul de trai auster ce nu permite populației inițierea și dezvoltarea unor afaceri durabile, în special al afacerilor mici și mijlocii ne demonstrează capacitățile antreprenoriale reduse ale populației Republicii Moldova, prioritate în structura veniturilor avînd totuși plățile salariale cu 46,3%. Totodată încasările din comercializarea produselor agricole s-au redus ca cota în formarea veniturilor gospodăriilor casnice pînă la 1,6 în anul 2014. (Vezi tabelul 8)

**Tabelul 8. Principalele surse de venituri bănești ale gospodăriilor casnice
(conform datelor unor anchete selective ale gospodăriilor casnice;
în % față de venitul bănesc), anul 2014**

	Remunerarea salariaților	Venituri din activitate independentă și antreprenorială	Încasările din comercializarea produselor agricole	Plățile sociale	Inclusiv pensiile
Azerbaidjan	32,5	26,6	13,3	16,0	13,5
Armenia	50,5	10,5	5,2	16,7	14,8

Belarus	61,9	1,7	0,6	27,7	23,5
Kazahstan	69,7	8,6	2,2	15,8	12,8
Kîrgîzstan	37,4	24,1	18,3	15,7	15,0
Moldova	46,3	7,4	1,6	22,5	19,6
Rusia	66,8	7,8	...	18,2	12,9
Tadjikistan	19,9	33,0	5,9	7,2	6,9
Ucraina	53,6	5,7	3,6	29,5	25,1

Sărăcia în masă a populației este argumentată și prin statistica distribuției gospodăriilor casnice după veniturile disponibile în medie per persoană în 2014, care ne demonstrează că mai mult de 65% din numărul gospodăriilor casnice supraviețuiesc cu un venit bănesc mediu lunar per persoană sub minimul de existență, ceea ce denotă o capacitate de plată redusă a populației pentru plata facturilor. (Vezi tabelul 9)

Analizînd structura cheltuielilor de consum a gospodăriilor casnice, observăm că pe parcursul ultimelor 10 ani, cota cheltuielilor pentru serviciile comunale, preponderența cărora o formează consumul de energie electrică, termică și a gazelor naturale variază între 18 și 21% (Vezi tabelul 10).

Tabelul 9. Distribuția gospodăriilor casnice și a populației din ele după veniturile disponibile în medie pe persoană în 2014 (în procente)

	Numărul gospodăriilor casnice supuse anchetării	În ele persoane
Total, inclusiv cu venitul bănesc mediu lunar per persoană, lei	100	100
Pînă la 400,0	6,6	8,5
400,1-800,0	16,3	19,0
800,1-1200,0	26,3	23,9
1200,1-1600,0	16,5	17,3
1600,1-2000,0	10,8	10,8
2000,1-2400,0	6,7	6,5
2400,1-2800,0	5,1	4,8
2800,1 și mai mult	11,7	9,2

Tabelul 10. Structura cheltuielilor de consum
(conform datelor unor anchete selective ale gospodăriilor casnice; în %)

MOLDOVA	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Cheltuielile de consum , inclusiv:	100	100	100	100	100	100	100	100
produse alimentare, băuturi nealcoolice	43,3	33,5	36,5	34,3	36,2	37,0	37,1	38,0
băuturi alcoolice și produse din	1,8	1,2	1,3	1,3	1,4	1,3	1,2	1,1

tutun								
îmbrăcăminte și încălțăminte	10,0	14,3	13,3	12,1	11,6	11,9	11,5	11,8
servicii locativ-comunale, combustibil	18,6	18,4	17,5	20,0	20,2	20,7	21,3	21,0
obiecte de uz casnic	3,3	5,4	4,3	4,4	4,1	4,0	4,0	3,9
ocrotirea sănătății	4,7	6,3	6,7	7,1	6,0	6,3	6,3	6,3
transport	4,9	5,5	5,1	5,6	5,9	4,7	5,2	4,8
comunicații	4,4	5,5	5,4	5,2	4,9	4,9	4,7	4,8
studii	1,1	0,5	0,5	1,4	1,2	1,1	0,9	0,8
activități culturale și odihnă	2,8	2,4	2,2	1,9	1,9	1,6	1,7	1,4
hoteluri, cafenele, restaurante, etc.	1,4	2,6	2,7	2,4	2,1	2,0	1,7	1,6
alte mărfuri și servicii	3,7	4,4	4,5	4,3	4,5	4,5	4,4	4,5

Din analiza datelor statistice cu referință la nivelul de trai al populației Republicii Moldova, reieșind din austeritatea veniturilor, avînd la bază obiectivele proiectului de Lege cu privire la modificarea și completarea Legii Nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social, la evaluarea capacității de plată a gospodăriilor casnice la calculul ajutorului social pentru perioada rece a anului, avînd în vedere cota medie a cheltuielilor destinate cheltuielilor consumului de energie este argumentată aplicarea coeficientului 0,2.

Conform informației cu privire la energie termică prestată locatarilor municipiului Chișinău pe parcursul anilor 2007-2015, prezentată în tabelul 11 din anexă, consumul mediu de Gcal per apartament (în condițiile unui număr mediu de persoane per apartament de 2,4), variază între 5,21 și 4,43 Gcal per apartament, înregistrînd o medie pe ultimii 7 ani de 4,35 Gcal per apartament. Consumul mediu estimat per persoană fiind de **1,85 Gcal** pentru întreg sezonul de încălzire.

Datele cu referință la consumul mediu de energie electrică per persoană (comparativ la nivelul țărilor CSI) expuse în tabelul 12 din anexă, ne demonstrează austeritatea consumului în indicatori fizici – 1 471 Kwt/h per persoană anual al populației Republicii Moldova, din care identificăm și o medie lunară de consum de **123 Kwt/h** per persoană.

Din analiza datelor privind consumul mediu de resurse energetice de către populație, identificăm și propunem un plafon maxim al consumului de energie electrică și termică per persoană supus compensării de către stat prin acordarea

ajutorului social pentru perioada rece a anului, exprimat în valoarea mărimilor fizice ale acestora, după cum urmează:

- 1,85 Gkal per persoană sau echivalentul în cărbune, gaze naturale, biocombustibili, altele (per sezon de încălzire);
- 123 Kwt/h per persoană pentru consumul lunar de energie electrică (per lună).

Argumentarea necesității completării și modificării actelor normative în vigoare. Principalele prevederi ale proiectului.

În contextul analizei datelor statistice prezentate mai sus cu referință la problemele sociale cu care se confruntă populația, legate de venituri și acoperirea cheltuielilor de consum elementar, propunem a ajusta Legea Republicii Moldova nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social la politica socială durabilă promovată și asumată prin semnarea unor documente strategice de către statul Republicii Moldova.

Durabilitatea politicii sociale ar însemna venitul minim garantat de stat al populației egalat cu nivelul minimului de trai.

În rezultatul modificării Legii Nr. 133, va fi posibilă realizarea următoarelor *obiective*:

- acordarea ajutorului social pentru perioada rece a anului conform capacității de plată a gospodăriilor casnice, ceea ce ar contribui la asigurarea echității sociale și la respectarea prevederilor Constituției Republicii Moldova reflectate în art. 16 cu referință la egalitatea în drepturi ale cetățenilor.

- creșterea nivelului de responsabilitate socială, atât la nivelul Administrației Publice Centrale, cât și a Administrației Publice Locale, inclusiv prin monitorizare și control al sectorului energetic în evitarea majorărilor artificiale de costuri reflectate în tarife;

- extinderea ariei de reglementare a Legii Nr. 133 prin includerea salariaților/angajaților bugetari cu un venit global al familiei sub valoarea minimului de existență per persoană, precum și includerea familiilor cu trei și mai

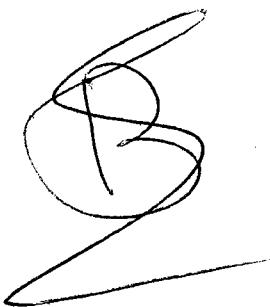
mulți copii minori, a cărui venit global mediu lunar al familiei reflectă un venit mediu lunar per persoană sub minimul de existență;

- ajustarea venitului minim garantat prin acordarea ajutoarelor sociale la nivelul minimului de existență, ceea ce va duce la îmbunătățirea capacității a populației destinate consumului de energie.

Efectul social-economic al proiectului. Aprobarea modificărilor și completărilor propuse prin prezentul proiect de lege va genera ajustarea venitului minim garantat prin acordarea ajutoarelor sociale la nivelul minimului de existență, ceea ce va contribui la creșterea bunăstării familiei conform Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014-2016 și altor documente strategice semnate de către Guvernul Republicii Moldova cu referință la ameliorarea situației în domeniul socio-demografic.

Sursele necesare pentru acordarea ajutoarelor sociale, conform modificărilor de lege urmează a fi estimate după aprobarea tarifelor la energie termică, electrică și gaze naturale de către ANRE.

**Deputatul în Parlamentul
Republicii Moldova**

Vladimir ODNOSTALCO

Documente și surse de referință:

- 1) http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/aspecte_nivelul_trai/Aspecte_Nivelul_trai_2014.pdf
- 2) <http://www.statistica.md/print.php?l=ro&idc=168&id=4517>
- 3) http://www.mec.gov.md/sites/default/files/raport_privind_saracia_in_republica_moldova_2013_1.pdf
- 4) <http://svspsb.net/danmark/potreblenie-elektroenergii-stran.php>

**Tabelul 11. Informația cu privire la energia termică furnizată locatarilor
municipiului Chișinău pe parcursul anilor 2007-2015**

Sezon	Consum, Gcal	Suma calculată, lei	Nr. de apartamente în decembrie	Suprafața de încălzire în luna decembrie, m2	Nr. de zile	Consum per zi, Gcal	Suma per zi, lei
2007-2008 Total	723 929,64	342 020 054,62	138 998	6 023 479,41	134	5 402,46	2 552 388,47
2008-2009 Total	592 198,13	314 757 609,75	138 931	6 027 068,70	125	4 737,59	2 518 060,88
2009-2010 Total	632 209,62	387 570 151,42	137 729	5 954 870,59	152	4 159,27	2 549 803,63
2010-2011 Total	810 693, 02	685 608 768,67	182 331	7 595 493,38	133	6 095,44	5 154 953,15
2011-2012 Total	804 134,03	794 431 690,03	186 794	7 679 894,72	137	5 869,59	5 798 771,46
2012-2013 Total	793 072,01	784 046 824,78	189 073	7 730 682,14	139	5 705,55	5 640 624,64
2013-2014 Total	638 998,03	631 711 032,44	189 872	7 800 256,53	122	5 237,69	5 177 959,28
2014-2015 Total	843 079,33	832 663 488,15	190 336	7 783 220,04	172	4 901,62	4 841 066,79

* Număr mediu de persoane per apartament – 2,4

Tabelul 12. Consumul mediu de energie electrică per persoană, țări CSI

	Azerbaidjan	Armenia	Belarus	Kazakhstan	Kîrgîzstan	Moldova	Rusia	Tadjikistan	Ucraina
Energie electrică Kwt/h	1706	1678	3628	4892	1644	1471	6533	1920	3662

Raportul privind distribuirea ajutoarelor materiale din Fondul republican și Fondurile locale și susținere socială a populației persoanelor socialmente vulnerabile după categorii, scopurile solicitării acestora de către beneficiari și finanțarea cantinelor de ajutor social în perioada de gestiune 9 luni 2015.

Se prezintă către: 1 aprilie (trimestrul I), 1 iulie (simestrul I), 1 octombrie (9 luni), 1 ianuarie (anual)

Nr. d/o	Categoriile de beneficiari ai ajutoarelor materiale	Nr. de ajutoare	Nr. de titulari	Suma (mii lei)	Mărimea medie, lei
1	Pensionari – total, inclusiv	59829	59764	47039,2	786
	a) persoanele care beneficiază de pensii sau alocații sociale pentru dizabilitate	19026	19011	15704,2	825
	b) pensionari singuratici	4494	4494	2368,8	527
	c) persoanele în etate cu vârstele trecute de 75 ani și neincl. În p. b)ș total, inclusive cu vârstele împlinite și trecute de 100 ani	15347	15306	14382,0	937
		65	65	325,0	5000
	d) alți pensionari neincluși în p. a); b) și c)	20961	20952	14579,2	695
2	Persoane inapte de muncă – total, inclusiv	2026	2026	1871,2	924
	a) neîncadrate în câmpul muncii din motiv de boală îndelungată pînă la survenirea dizabilității	1328	1328	1270,1	956
	b) aflate în stare de sărăcie externă și care nu au surse de existență inclusive cu comportament asocial(boschetari, etc)	698	698	601,1	961
3	Familii cu copii – total, inclusiv	46889	46806	29099,8	620
	a) cu 3 și mai mulți copii(numeroase)	7126	7114	5131,4	720
	b) cu copii cu dizabilități	4956	4944	3167,2	639
	c) cu un singur părinte(monoparentale)	8918	8906	4769,9	535
	d) cu copii asupra cărora este instituită tutela/curatela	1904	1868	1417,4	745
	e) alte familii cu venituri mici, neincluse în p. a); b); c); și d)	23985	23974	14613,9	609
4	Alte persoane(neincluse în compart. 1; 2 și 3) – total, inclusiv	7747	7747	15845,6	2045
	a) persoane în căutarea unui loc de muncă(șomerii)	307	307	233,0	759
	b) persoane cu merite față de stat(participanții la conflicte armate și lichidarea consecințelor catastrofelor ecologice, persoane cu contribuții valoroase în muncă, etc)	3821	3821	11082,4	2900
	c) persoane eliberate din locurile de detenție, adolescenții (16-18 ani), familii tinere, studenții, alte persoane aflate în situații de dificultate, deportații și deținuții olitici reabilitați, neincluși în p.1 și p.2	3507	3507	29990,5	853
	d) persoane care au suportat cheltuieli la transportarea corpului neînsuflețit al rudei(persoanei) decedate peste hotare	112	112	1539,7	13747
TOTAL:		116491	116343	93855,8	805

Nr. d/o	Scopul solicitării ajutoarelor materiale	Nr. de ajutoare	Nr. de titulari	Suma(mii de lei)	Mărimea medie, lei
1.	Pentru procurarea produselor alimentare și mărfurilor strict necesare	92429	92291	73458,6	795
2.	Pentru procurarea medicamentelor și articolelor protetico-ortopedice, achitarea parțială a serviciilor medicale	23702	23694	18219,4	768
3.	În alte scopuri	360	358	2177,8	6049
TOTAL:		116491	116343	93855,8	805